

Vergaderjaar 2009–2010

**21 501-33**

**Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie**

**Nr. 277**

## **VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG**

Vastgesteld 19 mei 2010

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken<sup>1</sup>, hebben enkele fracties de behoefte om over de brieven van de minister van Economische Zaken inzake verslag VTE-Raad (Telecom) d.d. 18 december 2009 (21 501-33, nr. 253), verslag van de VTE-Raad (Energie) van 12 maart 2010 (21 501-33, nr. 267), verslag van de informele VTE-Raad (Telecom) van 18–20 april en geannoteerde agenda VTE-Raad (Energie en Telecom) van 31 mei 2010 (21 501-33, nr. 275) en de geannoteerde agenda informele VTE-Raad (Telecom) d.d. 18–21 april 2010 (21 501-33, nr. 274), enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De vragen en opmerkingen zijn op 12 mei 2010 aan de minister van Economische Zaken voorgelegd. Bij brief van 19 mei 2010 zijn ze door de minister van Economische Zaken beantwoord.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,  
Timmer

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,  
Van der Velden

### <sup>1</sup> Samenstelling:

Leden: Vlies, B.J. van der (SGP), Schreijer-Pierik, J.M.G. (CDA), Vendrik, C.C.M. (GL), Hoopen, J. ten (CDA), Spies, J.W.E. (CDA), Ham, B. van der (D66), Velzen, K. van (SP), Aptroot, Ch.B. (VVD), Smeets, P.E. (PvdA), Samsom, D.M. (PvdA), Timmer, A.J. (PvdA), voorzitter, Irrgang, E. (SP), Jansen, P.F.C. (SP), Biskop, J.J.G.M. (CDA), ondervoorzitter, Ortega-Martijn, C.A. (CU), Blanksma-van den Heuvel, P.J.M.G. (CDA), Burg, B.I. van der (VVD), Graus, D.J.G. (PVV), Zijlstra, H. (VVD), Besselink, M. (PvdA), Gesthuizen, S.M.J.G. (SP), Ouweland, E. (PvdD), Vos, M.L. (PvdA), Rouwe, S. de (CDA) en Elias, T.M.Ch. (VVD).  
Plv. leden: Staaij, C.G. van der (SGP), Dijk, J.J. van (CDA), Sap, J.C.M. (GL), Vroonhoven-Kok, J.N. van (CDA), Aasted-Madsen-van Stiphout, J.D.M.P. (CDA), Koşer Kaya, F. (D66), Ulenbelt, P. (SP), Blok, S.A. (VVD), Boelhouwer, A.J.W. (PvdA), Kalma, P. (PvdA), Kraneveldt-van der Veen, M. (PvdA), Karabulut, S. (SP), Luijben, A.P.M. (SP), Nerée tot Babberich, F.J.F.M. de (CDA), Wiegman-van Meppelen Scheppink, E.E. (CU), Atsma, J.J. (CDA), Dezentjé Hamming-Bluemink, I. (VVD), Bosma, M. (PVV), Meeuwis, CLM (VVD), Dam, M.H.P. Van (PvdA), Gerkens, A.M.V. (SP), Thieme, M.L. (PvdD), Heerts, A.J.M. (PvdA), Algra, R.H. (CDA) en Weekers, F.H.H. (VVD).

<b>Inhoudsopgave</b>	<b>blz.</b>
• Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
– Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA	2
– Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA	3
– Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP	4
• Reactie van de minister van Economische Zaken	5

## **I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES**

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA**

De leden van de CDA-fractie willen dit schriftelijk overleg ter voorbereiding van de VTE-Raad die op 31 mei aanstaande gehouden wordt beginnen met een procedurele vraag. Het kabinet meldt dat de definitieve agenda voor het onderdeel energie later wordt vast gesteld. Deze leden willen graag dat eventuele nieuwe agendapunten voorafgaand aan de Raad aan de Kamer worden gemeld, evenals de Nederlandse inzet bij die agendapunten. Deze leden zien op dit punt graag een toezegging van het kabinet tegemoet.

Ten aanzien van de verordening leveringszekerheid aardgas hebben de leden van de CDA-fractie een aantal vragen aan het kabinet. Nederland verkeert in een uitzonderlijke positie ten opzichte van de andere Europese Unie landen vanwege het eigen omvangrijke exportpotentieel. Dat zou kunnen betekenen dat steun van andere landen voor de Nederlandse inzet lastig is vanwege verschillen in belangen. Is Nederland in voldoende mate in staat draagvlak voor de eigen inzet te verwerven? Graag een gedetailleerde reactie van het kabinet op dit punt. Hebben andere landen bijvoorbeeld een vergelijkbaar belang om de positie van de Raad ten opzichte van de Europese Commissie te versterken? Het voorstel betreft een verordening die niet met unanimiteit hoeft te worden aanvaard. Hoe liggen de verhoudingen in de Raad op dit moment ten aanzien van de wensen van Nederland? Hoe ziet het verdere tijdspad eruit?

Het kabinet stelt terecht dat precies duidelijk moet zijn welke marktpartijen verplichtingen kunnen worden opgelegd en welke maatregelen worden gevraagd van marktpartijen. Deze leden onderstrepen deze wens van het kabinet en willen het overzicht daarvan ook ontvangen. Gaat het hier om vooral Nederlandse, Europese of ook Niet-Europese marktpartijen? Zullen de te treffen maatregelen onderling sterk verschillen?

Het Nederlandse kabinet lijkt beducht voor voorstellen in de verordening op het gebied van investeringen in de gasinfrastructuur die niet kostenefficiënt en/of marktconform zouden zijn. Deze leden willen graag een concrete onderbouwing van deze kritiek en de consequenties die dergelijke voorstellen eventueel kunnen hebben.

Het energiedeel van de Raad voorziet in een gedachtewisseling over het energieactieplan 2011–2020. De leden van de CDA-fractie willen daarbij met kracht twee prioriteiten bepleiten. In de eerste plaats uitvoeren wat tot op heden besloten en vastgelegd is in het huidige actieplan. De maatregelen uit dit pakket moeten geïmplementeerd en gehandhaafd worden. Doen wat is afgesproken hoort prioriteit te krijgen boven weer nieuwe plannen en voornemens. Graag een reactie van het kabinet.

Verder betogen deze leden bij herhaling dat ambitieus Europees bronbeleid de weg is om ambitieuze doelen via innovatie te bereiken en daarmee de Europese concurrentiepositie te versterken. Voorstellen uit een volgend actieplan moeten daarop gericht zijn. Aanvullende verplichtende ambities voor lidstaten zonder bijbehorende maatregelen om die ambities ook waar te kunnen maken is niet effectief. Deze leden ontvangen graag een reactie van het kabinet op deze beide prioriteiten en zien dit ook graag expliciet terug in de Nederlandse inzet.

Ten aanzien van de gedachtewisseling over het Trans-Europese energie netwerken programma hebben de leden van de CDA-fractie behoefte aan verduidelijking. Gesproken wordt over een nieuw financieel instrument dat moet zorgen voor dat de beschikbare financiële instrumenten maximaal wordt benut en wordt afgestemd op de interne instrumenten. De teksten «er moet meer coherentie ontstaan tussen intern en extern financieringsbeleid» en «hierbij kan worden gedacht aan de belangrijke rol van de transitlanden en het Europees nabuurschap en partnerschapinstrument» zijn voor deze leden zonder nadere concretisering niet te begrijpen. Deze leden maken dan ook in algemene termen een voorbehoud ten aanzien van de inzet van het Nederlandse kabinet bij dit agendapunt.

Ten aanzien van de gedachtewisseling over de energie-elementen in de Europa 2020 strategie verwijzen de leden van de CDA-fractie kortheids-halve naar datgene wat al is opgemerkt over het energieactieplan voor wat betreft ambitieus bronbeleid en terughoudendheid ten aanzien van nieuwe nationale verplichtingen zonder bijbehorende Europees maatregelenpakket.

Ook zal besproken worden de nationale invulling van energiebesparingsdoelen. Deze leden zijn benieuwd naar de relatieve prestaties van Nederland in vergelijking met andere lidstaten. Deze leden waarschuwen voor aanvullende wetgevingsvoorstellen ten aanzien van gebouwen en openbare voorzieningen. Deze leden hebben op voorhand al grote bedenkingen bij de subsidiariteit en proportionaliteit van dergelijke Europese initiatieven. Graag een nadere reactie van het kabinet op dit punt.

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA**

De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd over het starten van het project «energieweter» en vragen of een inschatting kan worden gegeven van de hoeveelheid brancheorganisaties en bedrijven die in september willen meedoen.

Deze leden zijn tevreden met de inzet die het kabinet heeft gepleegd met betrekking tot het Strategische Energy Technologie plan (SET). Interessant is ook om te vernemen dat diverse landen hebben aangegeven dat zij bij een transitie naar een duurzame, koolstofarme economische groei verwachten dat dit zal leiden tot nieuwe economische kansen. Kan het kabinet toelichten welke landen hier voor pleiten?

De leden van de PvdA-fractie zijn het in principe eens met het uitgangspunt dat bij het komen tot de noodzakelijke grensoverschrijdende infrastructuur de markt en nationale overheden aan zet zijn. Maar zoals het kabinet tijdens het plenaire debat over de afwaardering van het Duitse gasnet op 21 april 2010 heeft toegezegd is het goed om te kijken welke mogelijkheden er zijn om naar die integratie toe te werken. Is het kabinet bereid om tijdens de gedachtewisseling over dit onderwerp te zoeken naar welke mogelijkheden, zoals het komen tot een netwerk van gelijk-

stroomkabels, er zijn en hoe andere lidstaten hier in staan? Kan het kabinet de uitkomsten, voor zover mogelijk, meenemen in het onderzoek dat zij in hetzelfde debat heeft toegezegd te zullen doen?

### **Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP**

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de agenda van het schriftelijk overleg VTE-Raad (Energie en Telecom). Zij hebben een aantal vragen hierover.

Nederland heeft nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de storing die zich naar verwachting zal voordoen bij een gezamenlijk gebruik van het betreffende spectrum door omroep en elektronische communicatiediensten als mobiel breedband.

De leden van de SP-fractie zijn het eens dat voorkomen moet worden dat mobiel breedband storing veroorzaakt op de kabel, als dat risico bestaat. Uit Zwitsers onderzoek<sup>1</sup> blijkt echter dat het risico hierop zeer gering is. Kan het kabinet reflecteren op de resultaten uit dit onderzoek en het Nederlandse onderzoek?

Tijdens het algemeen overleg van 10 maart 2010 hebben deze leden aandacht gevraagd voor het risico dat de implementatie van het beginsel «voorrang voor duurzaam» in geval van congestie op het net kan leiden tot het affakkelen van productiegas. Daarmee zou het milieu per saldo slechter af zijn. Deze leden waarderen dat het kabinet hun zorgen onder de aandacht heeft gebracht van de VTE-Raad en de Europese Commissie en zijn verheugd dat de Commissie de problematiek onderkent en bereid is om tot een oplossing te komen. Zij worden graag via het verslag van een volgende VTE-Raad geïnformeerd over de voortgang.

De leden van de SP-fractie staan positief tegenover het beter inzichtelijk maken van de energieverbruikskosten van apparaten. Lichtelijk pessimistisch zijn deze leden over het voornemen dat dit op vrijwillige basis zal plaatsvinden en dat de uitvoering aan de markt zal worden overgelaten. Hoe en door wie zal de juistheid van de gegevens worden gegarandeerd en gecontroleerd? Ter ondersteuning is een subsidiebedrag afgegeven. Is deze subsidie structureel of verwacht het kabinet dat de kosten uiteindelijk door de branche zelf kunnen worden gedragen? Is het kabinet bereid de Kamer nader te informeren over de resultaten van de gesprekken met de branche?

In de geannoteerde agenda van de VTE-Raad (Energie en Telecom) wordt aangegeven dat het bij de uitrol van nieuwe en snelle breedbandnetwerken gaat om een marktgedreven ontwikkeling. Dat lijkt te suggereren dat investeringen in breedbandnetwerken gedaan dienen te worden door commerciële partijen. Tegelijkertijd wordt echter aangegeven dat deelname van lokale overheden een optie kan zijn als het niet door de markt wordt opgepakt. Dit roept bij deze leden verwarring op. Kan het kabinet aangeven of het nu wel of niet om een marktgedreven ontwikkeling gaat?

Verder wordt gesteld dat de grote concurrentie tussen koper en kabelnetwerken geleid heeft tot grote beschikbaarheid van supersnel breedband. Zou een eventuele financiering door lokale overheden van uitbreiding van het kopernetwerk deze concurrentie niet om zeep helpen? Worden daarmee investeringen van marktpartijen afgeremd?

De leden van de SP-fractie achten de leveringszekerheid van aardgas uitermate belangrijk en zien Europese afstemming en samenwerking als

---

<sup>1</sup> OFCOM; Brussels, 25th January 2010, «EC workshop cable TV receivers affected by new radio services in the 800 MHz band»

een belangrijk onderdeel om de leveringszekerheid nu en in de toekomst zoveel mogelijk te garanderen.

Deze leden dringen erop aan dat bij de verdere uitwerking van afspraken goed gelet wordt op het voorkomen van free rider gedrag, waarbij lidstaten van de Europese Unie die in eigen huis te weinig investeren in leveringszekerheid beroep kunnen doen op faciliteiten van andere lidstaten. Ook zijn deze leden voorstander van een substantiële eigenomspositie van overheden voor ondersteunende infrastructuur in het kader van de leveringszekerheid, zoals ondergrondse opslag en LNG-terminals.

De leden van de SP-fractie onderschrijven dat de realisatie van grensoverschrijdende energie-infrastructuur in beginsel aan de betrokken nationale overheden dient te worden overgelaten. De Europese Unie kan een faciliterende rol spelen bij het tot stand komen van nieuwe multilaterale infrastructuur, zoals het stopcontact op de Noordzee. Deze leden dringen erop aan dat in het kader van het energieactieplan bevorderd wordt dat energie-infrastructuur in handen blijft dan wel komt van overheden.

De leden van de SP-fractie onderschrijven het standpunt van het kabinet dat Europese financieringssteun in het algemeen niet nodig is voor de verwezenlijking van energie-infrastructuurprojecten, omdat die kunnen worden terugverdiend via de transporttarieven.

## **II. REACTIE VAN DE MINISTER**

### **VTE-Raad (Energie)**

Tijdens de VTE-Raad (Energie) zal het Spaanse Voorzitterschap de stand van zaken over de voortgang van het voorstel voor de Verordening leveringszekerheid aardgas uiteenzetten. Hierbij is in beginsel niet voorzien in een discussie. Nederland zal, indien mogelijk, de aandachtspunten genoemd in de geannoteerde agenda naar voren brengen.

Daarnaast zal tijdens de VTE-Raad (Energie) een gedachtewisseling plaatsvinden over de nationale kwantitatieve invulling van de Europese doelstelling op het terrein van energiebesparing. Over de Nederlandse positie in deze bent u via de geannoteerde agenda geïnformeerd. Voorts zal de Commissie tijdens de VTE-Raad een presentatie geven over de implementatie van het «European Energy Programme for Recovery» en over het in aanloop naar de VTE-Raad gepubliceerde Commissierapport over de voortgang bij de realisatie van de trans-Europese netwerken (TEN-E) in de periode 2007–2009. In dit rapport concludeert de Commissie dat de definitie van de projecten onder het TEN-E programma en de TEN-E richtsnoeren moeten worden herzien. Daarnaast dient er een betere coördinatie plaats te vinden tussen het TEN-E programma en andere financiële instrumenten. TEN-E moet beter worden afgestemd op de nieuwe uitdagingen op het gebied van energie zoals de Europese klimaatdoelstellingen, het derde energiepakket en de laatste gascrisis. De Commissie zal nog in 2010 een voorstel presenteren voor de precieze invulling van het nieuwe financiële TEN-E instrument.

Voorts zal een gedachtewisseling plaatsvinden over een Europese energiestrategie van 2011 tot 2020 aan de hand van het recent verschenen tussentijds rapport van de Europese Commissie «Towards a new Energy strategy for Europe 2011–2020». Hierbij zullen Raadsconclusies worden aangenomen. Voorts zal het rapport gebruikt worden voor een publieke consultatie in mei en juni. Begin 2011 zal vervolgens de energiestrategie voor de periode 2011–2020 worden gepubliceerd als opvolger van het huidige Energie Actieplan 2007–2010.

Nederland kan zich in hoofdlijnen vinden in het Commissierapport. Nederland steunt de nadruk die de Commissie legt op de implementatie van bestaande regelgeving, zoals het tweede en derde energiepakket. De implementatie van deze wetgeving is voor het goed functioneren van onder andere de interne energiemarkt en het behalen van de gestelde energie- en klimaatdoelstellingen van groot belang, maar is in veel lidstaten nog onvolledig.

Daarnaast deelt Nederland het belang dat de Commissie hecht aan investeringen in de infrastructuur ten behoeve van energievoorzieningszekerheid, de voltooiing van de interne energiemarkt, diversificatie van aanvoerbronnen en routes, en het bereiken van de energie- en klimaatdoelstellingen. Dit geldt eveneens voor de nadruk die de Commissie legt op marktwerking. De Commissie gaat hierbij evenwel niet nader in op infrastructurele investeringen die niet door de markt gerealiseerd kunnen worden. Nederland kijkt op dit punt dan ook met belangstelling uit naar de voorstellen die de Commissie zal doen in haar infrastructuurpakket, dat zij eind 2010 zal presenteren.

Voorts ondersteunt Nederland het belang dat de Commissie hecht aan investeringen in de ontwikkeling van koolstofarme technologieën. Om het aandeel van duurzame energie in de energieconsumptie werkelijk met forse stappen te kunnen verhogen, zullen nieuwe en efficiëntere technieken ontwikkeld moeten worden. Ook hierbij kijkt Nederland met belangstelling uit naar voorstellen over de financiering van projecten.

Op lange termijn is het streven om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen in de elektriciteitsproductie drastisch te verlagen en in de transportsector zelfs te reduceren tot nul. Om aanbieders van duurzame energie toegang te bieden tot het elektriciteitsnet, zal moeten worden geïnvesteerd in een slim en geïntegreerd elektriciteitsnetwerk op Europese schaal. Nederland onderschrijft de prioriteit die de Commissie hierbij toekent aan deze zogenaamde «smart grids».

Voorts onderschrijft Nederland het belang van een gecoördineerd extern energiebeleid. In het kader van energievoorzieningszekerheid is het van groot belang de externe relaties met strategische partners verder te versterken en te verdiepen. Internationale samenwerking is tevens van belang voor het realiseren van grensoverschrijdende infrastructurele projecten. Daarnaast is gezamenlijk EU-optreden ingeval van crises effectief gebleken. Wel benadrukt Nederland dat overheidsingrijpen in de energiemarkt ingeval van een energiecrisis tot een minimum beperkt moet blijven.

Hieronder treft u de antwoorden aan op schriftelijke vragen die vanuit uw Kamer zijn gesteld naar aanleiding van het verslag van de VTE-Raad, voor zover deze niet reeds met het bovenstaande zijn beantwoord.

### **Verordening leveringszekerheid aardgas**

*De leden van het CDA vragen of Nederland in voldoende mate in staat is draagvlak voor de eigen inzet te verwerven en of andere landen een vergelijkbaar belang hebben om de positie van de Raad ten opzichte van de Europese Commissie te versterken. Daarnaast vragen deze leden hoe de verhoudingen in de Raad op dit moment liggen ten aanzien van de wensen van Nederland en hoe het verdere tijdpad eruit ziet. Voorts verzoeken deze leden om een overzicht van de verplichtingen die kunnen worden opgelegd aan marktpartijen en van de maatregelen die aan marktpartijen kunnen worden gevraagd. Hierbij vragen deze leden of het hier vooral Nederlandse, Europese of ook niet-Europese marktpartijen*

*betreft en of de te treffen maatregelen onderling sterk verschillen. Tot slot stellen deze leden dat het kabinet beducht lijkt voor voorstellen in de verordening op het gebied van investeringen in de gasinfrastructuur die niet kostenefficiënt en/of marktconform zouden zijn en verzoeken daarbij een concrete onderbouwing en de consequenties die dergelijke voorstellen eventueel kunnen hebben.*

Zoals in de geannoteerde agenda reeds is vermeld, heeft Nederland een drietal aandachtspunten, welke indien mogelijk naar voren zullen worden gebracht tijdens de VTE-Raad. Het Spaanse voorzitterschap beoogt nog voor eind juni de onderhandelingen te kunnen afronden, waarna onder Belgisch voorzitterschap een politiek akkoord kan worden bereikt. De stemming in het Europees Parlement is vooralsnog voorzien voor 6 juli 2010.

Ten aanzien van het draagvlak voor de Nederlandse opvattingen, kan worden opgemerkt dat hier een gemengd beeld bestaat. In de afgelopen periode is Nederland er in geslaagd om de positie van de lidstaten aanmerkelijk te versterken ten opzichte van de oorspronkelijke voorstellen van de Commissie. Zo kan Nederland nu zelf bepalen welke maatregelen het neemt tijdens een (onverhoopte) verstoring in de gasleveranties, in plaats van dat de Commissie hier dwingende aanwijzingen kan geven. De mening van Nederland dat het niet de Commissie maar de Raad zou moeten zijn die vaststelt of er sprake is van een gascrisis op het niveau van de Unie, vindt echter maar weinig weerklank. Vooral lidstaten die sterk afhankelijk zijn van één aanvoerroute en één leverancier hechten aan een grote rol voor de Commissie.

Over de verplichtingen die kunnen worden opgelegd aan en de maatregelen die kunnen worden gevraagd van marktpartijen, kan worden opgemerkt dat het hier, wat Nederland betreft, gaat om partijen die actief zijn op de Nederlandse markt. Welke marktpartijen en maatregelen het precies betreft, is op dit moment nog onduidelijk. Het gaat om maatregelen die de gasleverantie aan «beschermde klanten» (met name huishoudens) moeten zekerstellen ten tijde van extreme koude en ernstige verstoring van de gasvoorziening. De nadere uitwerking hiervan dient te volgen in de risicoanalyses, preventieve actieplannen en noodplannen die, na vaststelling van de verordening, dienen te worden opgesteld door een daartoe aan te wijzen «bevoegde autoriteit» voor de leveringszekerheid. Deze dient hierbij uiteraard marktpartijen te betrekken. Voor Nederland is het daarbij tevens van belang dat de huidige situatie, waarin de beheerder van het landelijke gastransportnet een belangrijke rol speelt ten aanzien van de leveringszekerheid, kan worden gecontinueerd. Voor wat betreft de vraag naar investeringen in de gasinfrastructuur die niet kostenefficiënt en/of marktconform zijn, kan worden opgemerkt dat Nederland er vooral beducht voor is dat dit een rem zet op commerciële initiatieven en investeringen c.q. ertoe leidt dat deze initiatieven en investeringen concurrentie ondervinden van staatswege gefinancierde en gesubsidieerde infrastructuren als gasopslagen en LNG-terminals. Dit doet afbreuk aan de totstandkoming van de interne markt voor gas, terwijl betere marktwerking juist één van de belangrijkste instrumenten is bij het stimuleren van leveringszekerheid.

### **Energiestrategie 2011–2020**

*De leden van het CDA vragen een reactie over de door hen met kracht bepleite prioriteiten ten aanzien van het energieactieplan 2011–2020, te weten prioriteit geven aan de implementatie en handhaving van maatregelen uit het huidige actieplan boven weer nieuwe plannen en voornemens.*

Zoals hierboven reeds is gemeld, acht het kabinet implementatie en handhaving van bestaande wetgeving van groot belang voor het goed functioneren van onder andere de interne energiemarkt en het behalen van energie- en klimaatdoelstellingen. Het kabinet kan zich dan ook goed vinden in de zienswijze van de Commissie in haar tussentijdse rapport over de Europese energiestrategie voor 2011–2020 dat zij implementatie van gemaakte afspraken sinds het Energie Actieplan van 2007 beschouwt als beginpunt. Hierbij geeft zij aan lidstaten te willen assisteren bij de uitvoering van Europese regelgeving, maar indien nodig (juridische) maatregelen te zullen nemen teneinde implementatie af te dwingen.

*Bij het Energie Actieplan en de Europa 2020-strategie betogen de leden van het CDA dat een ambitieus Europees bronbeleid de weg is om ambitieuze doelen via innovatie te bereiken en daarmee de Europese concurrentiepositie te versterken.*

*Voorstellen uit een volgend actieplan moeten volgens deze leden daarop gericht zijn. Aanvullende verplichtende ambities voor lidstaten zonder bijbehorende maatregelen om die ambities ook waar te kunnen maken achten deze leden niet effectief. Deze leden vragen om reactie van het kabinet op deze beide prioriteiten en zien dit ook graag expliciet terug in de Nederlandse inzet.*

Ten aanzien van energiebesparing is met de herziening van de richtlijnen ecodesign en energie-etikettering een kader gecreëerd voor een ambitieus Europees bronbeleid. Minimale energieprestatie-eisen kunnen nu zowel aan energieverbruikende producten als aan energierelateerde producten, zoals isolatiematerialen, kozijnen en douchekoppen, worden gesteld. Nederland heeft telkenmale een snelle en volledige invulling van deze mogelijkheden door de Commissie bepleit.

Nederland onderschrijft de rol van innovatie voor het bereiken van ambitieuze doelen en versterking van de concurrentiepositie. Het SET-plan is hiervoor een belangrijk instrument.

*De leden van de PvdA vragen of het kabinet bereid is om tijdens de gedachtewisseling over de energiestrategie 2011–2020 te zoeken naar mogelijkheden om te komen tot integratie, zoals een netwerk van gelijkstroomkabels, en te bezien hoe andere lidstaten hierin staan. Voorts vragen deze leden of het kabinet de uitkomsten, voor zover mogelijk, kan meenemen in het onderzoek dat zij in hetzelfde debat heeft toegezegd te zullen doen.*

Het opbrengen van dit onderwerp tijdens de gedachtewisseling over de energiestrategie 2011–2020 wordt op dit moment niet opportuun geacht. In november 2010 is de Europese Commissie namelijk voornemens haar EU-infrastructuurpakket te presenteren ter bespreking met de lidstaten. Hierin zullen verschillende mogelijkheden en prioriteiten worden uitgewerkt om infrastructuurinvesteringen, gericht op verdere marktintegratie, te bevorderen, zoals ondermeer een mogelijk financieel instrument, de uitwisseling van best practices met betrekking tot vergunningverleningen, ontwikkeling van «smart grids», maar ook de mogelijkheden van een netwerk van gelijkstroom hoogspanningskabels. De uitkomsten van deze bespreking zullen met uw Kamer worden gedeeld.

### **Trans-Europese energie netwerken (TEN-E)**

*De leden van het CDA vragen om verduidelijking van hetgeen in de geannoteerde agenda is gesteld over coherentie tussen intern en extern financieringsbeleid bij het Trans-Europese energienetwerkenprogramma*



*en maken in algemene termen een voorbehoud ten aanzien van de inzet van het Nederlandse kabinet bij dit agendapunt.*

Allereerst moet worden benadrukt dat de agenda van de VTE-Raad ten aanzien van het «Trans-Europese netwerken programma» (TEN-E) enkel voorziet in de presentatie van het TEN-E implementierapport en niet in een gedachtewisseling. In haar groenboek «Naar een Europees energienetwerk voor een continue duurzame en concurrerende energievoorziening» van november 2008<sup>1</sup> gaf de Europese Commissie reeds aan dat het TEN-E-programma optimaal moet worden afgestemd op en gecoördineerd met andere grote EU-programma's die betrekking hebben op de ontwikkeling van infrastructuur (zoals de structuur- en cohesiefondsen). Nederland ondersteunt deze opvatting. Tussen de externe beleidsinstrumenten, zoals het Europees nabuurschaps- en partnerschapsinstrument (ENPI) en de TEN-E, moet een betere coördinatie plaatsvinden, en de bestaande coördinatie tussen het programma voor de TEN-E, de EIB en de EBRD moet tot alle niveaus worden uitgebreid.

### **Nationale implementatie energiebesparingsdoelstelling**

*De leden van het CDA vragen naar de relatieve prestaties op het terrein van energiebesparing van Nederland in vergelijking met andere lidstaten.*

De Commissie inventariseert momenteel de verschillende besparingsdoelen die er in lidstaten bestaan. Gezien de verschillen in definities en monitormethodes die lidstaten hanteren en zullen blijven hanteren, zoekt de Commissie naar een vertaalslag om een vergelijking te kunnen maken. Ter indicatie is onderstaande tabel bijgevoegd. Deze gegevens zijn ontleend aan het EU-project «Energy efficiency trends and policies in the EU-27» van oktober 2009.

Land	Energie-efficiency 2000–2007
<b>EU-27</b>	<b>1,1%</b>
Nederland	1,3%
Duitsland	1,2%
Frankrijk	1,0%
België	0,9%
Denemarken	0,5%
Verenigd Koninkrijk	1,0%
Ierland	0,5%
Noorwegen	1,0%
Finland	1,0%
Zweden	1,0%
Oostenrijk	0,8%
Italië	0,8%

Begin volgend jaar komt de Commissie met een energie-efficiëntie actieplan, met mogelijk nieuwe instrumenten voor het bereiken van de 20% doelstelling voor de EU als geheel. Hierbij merk ik allereerst op dat ik niet a priori voorstander ben van verplichte energiebesparingsdoelen bovenop concrete maatregelen op EU-niveau. Voorts zullen voorstellen moeten worden getoetst aan de criteria van subsidiariteit en proportionaliteit. Voor het overige vormen kosteneffectiviteit en efficiency van het beleid onderdeel van de beoordeling.

<sup>1</sup> COM(2008)782.

## **Strategische Energie Technologie Plan (SET)**

*De leden van de PvdA vragen met betrekking tot het Strategische Energie Technologie Plan (SET) welke landen hebben aangegeven dat zij bij een transitie naar een duurzame, koolstofarme economische groei verwachten dat dit zal leiden tot nieuwe economische kansen.*

De Commissie gaf conform haar mededeling «Europa 2020: Een strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei» aan dat het investeren in schonere, koolstofarme technologie niet alleen goed is voor ons milieu en klimaatverandering tegen gaat, maar ook nieuwe ondernemings- en werkgelegenheidskansen schept. Deze visie werd door diverse lidstaten, waaronder diverse Noord-Europese landen, Duitsland, Frankrijk en Nederland ondersteund.

### **Affakkelen productiegas**

*De leden van de SP vragen om via het verslag van een volgende VTE-Raad geïnformeerd te worden over de voortgang ten aanzien van de problematiek rond het affakkelen van productiegas.*

In het verslag van een volgende VTE-Raad zal ik u op de hoogte stellen van de voortgang die de Commissie maakt in het kader van een oplossing voor deze problematiek.

### **Het project «Energieweter»**

*De leden van de PvdA vragen of een inschatting kan worden gegeven van de hoeveelheid brancheorganisaties en bedrijven die in september willen meedoen met het project «energieweter».*

Alle brancheverenigingen doen mee. Op dit moment worden nog retailers benaderd om mee te doen aan het project. Op dit moment heeft al meer dan de helft van de retailers toegezegd mee te zullen doen.

*De leden van de SP vragen op welke wijze en door wie de juistheid van de gegevens over energieverbruikskosten van apparaten zal worden gegarandeerd en gecontroleerd. Voorts vragen deze leden of de subsidie, die is afgegeven ter ondersteuning, structureel is of dat het kabinet verwacht dat de kosten uiteindelijk door de branche zelf gedragen kunnen worden. De leden vragen voorts of het kabinet bereid is de Kamer nader te informeren over de resultaten van de gesprekken met de branche.*

Het project Energieweter gaat in september online. Het gaat om een vrijwillig systeem. De juistheid van de gegevens zal gecontroleerd worden door Milieu Centraal.

Het ministerie van VROM heeft subsidie gegeven aan het project voor het ontwikkelen en onderhouden van een database waarin alle gegevens worden gezet en toegankelijk worden gemaakt voor de retailers. De subsidie heeft een looptijd van drie jaar. Of de subsidie na deze periode wordt doorgezet, zal tegen die tijd worden gezien.

### **Supersnel breedband en de rol van lokale overheden**

*De leden van de SP vragen of het kabinet de uitrol van nieuwe en supersnelle breedbandnetwerken nu ziet als een marktgedreven ontwikkeling of niet. Zij geven aan dat in de geannoteerde agenda van de VTE-Raad (Energie en Telecom) wordt aangegeven dat het bij de uitrol van nieuwe en snelle breedbandnetwerken gaat om een marktgedreven*

*ontwikkeling, maar dat tegelijkertijd wordt aangegeven dat deelname van lokale overheden een optie kan zijn als het niet door de markt wordt opgepakt. Dit roept bij de leden van de SP verwarring op.*

Het kabinet neemt deze verwarring graag weg, door wederom helder te stellen dat het bij de uitrol van nieuwe en snelle breedbandnetwerken primair gaat om een marktgedreven ontwikkeling. Dat betekent inderdaad dat investeringen in eerste instantie gedaan dienen te worden door commerciële partijen. Dit laat onverlet dat de overheid wel degelijk een rol kan spelen. De overheid speelt namelijk een rol in iedere markt – al gaat het maar om kaders scheppen en belemmeringen wegnemen.

In het geval van breedband kunnen met name lokale overheden een waardevolle rol spelen, gezien hun kennis van de lokale markt en zicht op lokale behoeften. Juist gemeenten en provincies zijn goed in staat om een afweging te maken tussen de lokale belangen. Daarom willen wij lokale overheden aansporen hun rol op te pakken als het gaat om de uitrol en het gebruik van breedband. Het gaat dan met name om activiteiten die dicht liggen bij de eigen kerntaken, zoals het coördineren van graafactiviteiten in de ondergrond, of het ontwikkelen van eigen breedbandige diensten, zoals een digitaal gemeenteloket, waarmee inwoners gediend zijn. Ten slotte zou in sommige gevallen financiële deelname in de uitrol van breedband tevens een optie kunnen zijn, maar dan wel binnen de strikte grenzen van het Europese staatssteunkader. Dit kader vormt een waarborg tegen marktverstoring.

*Voorts vragen de leden van de SP of eventuele financiering door lokale overheden de grote concurrentie tussen koper en kabelnetwerken niet om zeep helpen en investeringen van marktpartijen afremmen. De leden van de SP wijzen erop dat het kabinet in de geannoteerde agenda zelf stelt dat de grote concurrentie tussen koper en kabelnetwerken geleid heeft tot grote beschikbaarheid van supersnel breedband.*

Het kabinet gaat uit van een technologie-neutrale benadering. Het is zeker niet de bedoeling dat overheden gaan investeren specifiek in de uitbreiding van het kopernetwerk. Iedere vorm van betrokkenheid zal technologie-neutraal zijn, en dus open staan voor alle marktpartijen. Wij hopen hiermee investeringen van marktpartijen juist aan te moedigen.

Verder moet een eventuele cofinanciering door lokale overheden in breedbandige netwerken zorgvuldig gebeuren en voldoen aan de Europese staatssteunregels. Dat betekent dat staatssteun enkel geoorloofd is, als kan worden aangetoond dat de markt zelf deze rol niet oppakt – of in afzienbare tijd zou oppakken. Een alternatief is marktconforme cofinanciering. Dit mag echter enkel gebeuren onder voorwaarden die ook commerciële partijen op de financiële markt stellen. Op deze wijze wordt geborgd dat belangen zorgvuldig worden afgewogen, en dat de markt zo min mogelijk wordt verstoord en investeringen door marktpartijen niet worden afgeremd. Deze strikte regels worden helder uiteengezet in zowel de handreiking «Goed op weg met breedband» (TK 21 501-33, nr. 232), als in de toelichting bij de menukaart van de Task Force NGN (TK 26 643, nr. 150).

### **Digitaal dividend**

*De leden van de SP benadrukken dat zij het met het kabinet eens zijn dat voorkomen moet worden dat mobiel breedband storing veroorzaakt op de kabel. Zij wijzen op Zwitsers onderzoek waaruit blijkt dat het risico hierop zeer gering is. Zij vragen of het kabinet kan reflecteren op de resultaten uit dit onderzoek en het Nederlandse onderzoek.*

Het Zwitserse onderzoek, uitgevoerd door BAKOM (het Zwitserse Agentschap Telecom), heeft zich gericht op de vraag hoe groot de kans is dat de consument storing zal gaan ervaren. In het algemeen geldt dat de consument storing kan ervaren als binnen een zekere afstand gelijktijdig gebruik plaatsvindt van een kanaal zowel voor elektronische communicatie (bij mobiel gebruik) als voor kabel bij het televisiekijken. Het tegelijk gebruiken van eenzelfde kanaal wordt aangeduid als «co-channeling». Het Zwitserse onderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van de kans van gelijktijdig samenvallend gebruik van kanalen en vervolgens is gekeken wat dan de uiteindelijke kans op storing voor de consument is. Vooral de kans op «co-channeling» is in dat geval een bepalende factor.

Bij het eerste (deel)onderzoek van Agentschap Telecom is uitgegaan van een worst case scenario, namelijk wat de kans op storing is die kan optreden bij «co-channeling». Dat wil dus zeggen als er daadwerkelijk sprake is van gelijktijdig samenvallend gebruik, hoe groot is dan de kans dat als de consument op dat moment naar een televisieprogramma kijkt, deze consument getroffen wordt door storing. De uitkomst van dat onderzoek was verontrustend, omdat de kans op storing in dat specifieke geval groot bleek te zijn. Vervolgens heeft Agentschap Telecom het onderzoek uitgebreid en is in het vervolgonderzoek ook het vraagstuk betrokken van de kans dat «co-channeling» daadwerkelijk plaatsvindt. Afhankelijk van de door kabelbedrijven bij de bedrijfsvoering gebruikte technische randvoorwaarden, is het aantal getroffen kanalen maximaal vier op een totaal van de 57 kanalen die beschikbaar zijn voor doorgifte van televisieprogramma's. Het Zwitserse onderzoek heeft zich met name op dit laatste vraagstuk gericht, waarbij sprake zal zijn geweest van vergelijkbare verhoudingen. Agentschap Telecom heeft de aannames van haar eerste onderzoek gebruikt voor het vervolgonderzoek. De resultaten van dit uitgebreide onderzoek, dat Agentschap Telecom in samenwerking met de Universiteit Twente uitvoert, worden binnenkort verwacht. Het Nederlandse vervolgonderzoek maakt een vergelijk met de Zwitserse uitkomsten mogelijk. Hierbij moet worden opgemerkt dat in het Zwitserse onderzoek is uitgegaan van een aantal gunstige aannames: een laag zendvermogen van het gebruikte mobieltje (lager dan het maximale toegestane zendvermogen dat recent is vastgelegd in de Europese technische randvoorwaarden) en een hoge kabelkwaliteit, waarvan verondersteld kan worden dat deze hoge kwaliteit nog niet door alle consumenten in Nederland wordt gebruikt.